

NACIONALINĖ TEISMŲ ADMINISTRACIJA

Biudžetinė įstaiga, L. Sapiegos g. 15, LT-10312 Vilnius, tel. (8 5) 268 5186, faks. (8 5) 268 5187, el. p. info@teismai.lt.
Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 188724424

Teisėjų tarybai

2020-02-24

Nr. 4R-316-(1.17)

DĖL DUOMENŲ APSAUGOS PAREIGŪNO ATASKAITOS PATEIKIMO

Atsižvelgiant į tai, kad teismų sistemai yra paskirtas vienas duomenų apsaugos pareigūnas, kuris, kaip numatyta Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 38 straipsnio 4 dalyje, tiesiogiai atsiskaito duomenų valdytojo aukščiausio lygio vadovybei, Teisėjų tarybai teikiame Lietuvos Respublikos teismų ir Nacionalinės teismų administracijos duomenų apsaugos pareigūno 2020 m. vasario 21 d. ataskaitą Nr. 3R-434 (toliau – ataskaita).

Teisėjų tarybai siūlytina pavesti Nacionalinei teismų administracijai išsiųsti ataskaitą Lietuvos Respublikos teismams.

PRIDEDAMA. Ataskaita, 5 lapai.

Direktorė

Natalija Kaminskienė

Inga Dauparaitė, tel. (8 5) 251 4122, el. p. inga.dauparaite@teismai.lt
(originalas nebus siunčiamas)

LIETUVOS
TEISMAI

LIETUVOS RESPUBLIKOS TEISMŲ IR NACIONALINĖS TEISMŲ ADMINISTRACIJOS DUOMENŲ APSAUGOS PAREIGŪNAS ATASKAITA

2020 m. vasario 21 d. Nr. 3R-434
Vilnius

Pagrindiniai 2019 metais atlikti darbai asmens duomenų apsaugos srityje

Didelis dėmesys 2019 metais buvo skiriamas asmens duomenų apsaugos kultūros stiprinimui teismuose, ir buvo siekiama užtikrinti, kad asmens duomenų tvarkymas atitiktų Bendrojo duomenų apsaugos reglamento (BDAR) ir kitų teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų tvarkymą ir apsaugą, reikalavimus:

- Klaipėdos apygardos teismas atliko pirmąjį teismų sistemoje duomenų tvarkymo operacijos – pokalbių telefonu įrašymo – poveikio duomenų apsaugai vertinimą;
- buvo parengti ir patvirtinti duomenų tvarkymo operacijų teismuose ir Nacionalinėje teismų administracijoje poveikio duomenų apsaugai vertinimo atlikimo tvarkos aprašai;
- Teisėjų tarybos sudaryta tarpinstitucinė darbo grupė parengė ir Teisėjų tarybos Teisės aktų projektų rengimo ir vertinimo komitetui pateikė pasiūlymus dėl proceso įstatymų pakeitimų asmens duomenų apsaugos reformos kontekste.

Besiformuojanti BDAR taikymo praktika tvarkant asmens duomenis teismuose sulaukė ir akademinės bendruomenės dėmesio: Lietuvos duomenų apsaugos pareigūnų asociacijos kartu su Vytauto Didžiojo universiteto Teisės fakultetu organizuotoje praktinėje konferencijoje „Pirmieji BDAR taikymo metai: kylantys klausimai ir besiformuojanti praktika“ teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas skaitė pranešimą apie asmens duomenų apsaugos reformos iššūkius teismų sistemai, dalijosi išvalgomis bei patirtimi, sukaupė BDAR nuostatas taikant teismų sistemoje.

Nacionalinė teismų administracija, atsižvelgdama į tai, kad asmens duomenų tvarkymas teismuose turi atitikti BDAR reikalavimus, ir siekdama skatinti teismų tarpusavio komunikaciją keičiantis gerąja praktika įgyvendinant technines ir organizacines asmens duomenų saugumo priemones, 2019 m. gruodžio mėn. suorganizavo teismų darbuotojų susitikimą-diskusiją „Asmens duomenų tvarkymas teismuose“, kurio metu teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas atsakė į teismų dažniausiai užduodamus klausimus, susijusius su teismo personalo asmens duomenų tvarkymu, asmens duomenų saugumo pažeidimų tyrimu, vertinimu, dokumentavimu, aptarė procesinių dokumentų siuntimo (įteikimo) probleminius aspektus ir kt.

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2019 m. gruodžio 30 d. priėmė nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1446-822/2019¹, kuri aktuali siekiant užtikrinti, kad visuose Lietuvos Respublikos teismuose būtų formuojama vienoda praktika vertinant asmenų prašymus pateikti duomenis iš Lietuvos teismų informacinės sistemos.

Teismų darbuotojų įsitraukimas ir asmens duomenų apsaugos kultūra teismuose

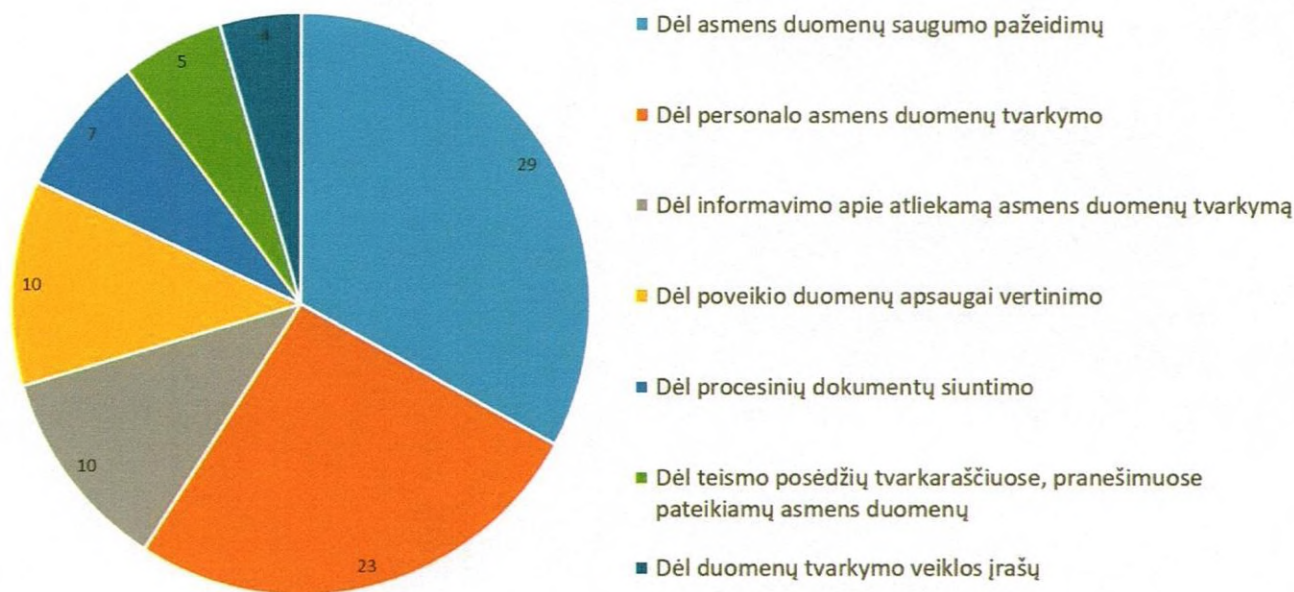
Įgyvendinus pagrindinius asmens duomenų apsaugos iššūkius teismų sistemai ir pradėjus tiesiogiai taikyti BDAR, pastebimas teismų darbuotojų asmens duomenų apsaugos kultūros lygio kilimas, įsitraukimas sprendžiant probleminius su asmens duomenų tvarkymu susijusius klausimus, domėjimasis asmens duomenų apsaugos naujovėmis ir aktualijomis, siekis geranoriškai su kolegomis dalytis įgyta patirtimi ir pradedančia formuotis praktika įgyvendinant BDAR nustatytus reikalavimus. Ši tendencija matyti iš teismų dažniausiai užduodamų klausimų: iš karto po asmens duomenų apsaugos reformos didžiausias dėmesys buvo skiriamas naujoms teismų, kaip duomenų valdytojų, prievolėms, vėliau, atslūgus pasirengimo BDAR įgyvendinimo karštinei, siekiama ne tik formaliai

¹ Nuasmeninta nutarties versija paskelbta interneto svetainės www.teismai.lt skiltyje „Vieša sprendimų paieška“: <http://liteko.teismai.lt/viesasprendimupaieska/tekstas.aspx?id=78f9d0a6-8368-4fcb-b9a2-e58f55ba8a0f>

atitikti BDAR reikalavimus, bet ir suvokti esminius asmens duomenų tvarkymo ir apsaugos principus, gilinti žinias asmens duomenų apsaugos srityje.

2019 metais, kaip ir 2018 metais, teismų sistemos duomenų apsaugos pareigūnas teikė konsultacijas teismų darbuotojams asmens duomenų tvarkymo klausimais (iš viso 2019 m. suteikė 101 konsultaciją, iš jų – 73 telefonu, 28 – el. paštu). Dažniausiai teismai domėjosi, kaip tinkamai reaguoti į įvykčius asmens duomenų saugumo pažeidimus, kaip atlikti jų vertinimą ir kaip juos dokumentuoti bei kaip turėtų būti tvarkomi teismo personalo asmens duomenys, kad nebūtų pažeidžiami BDAR reikalavimai.

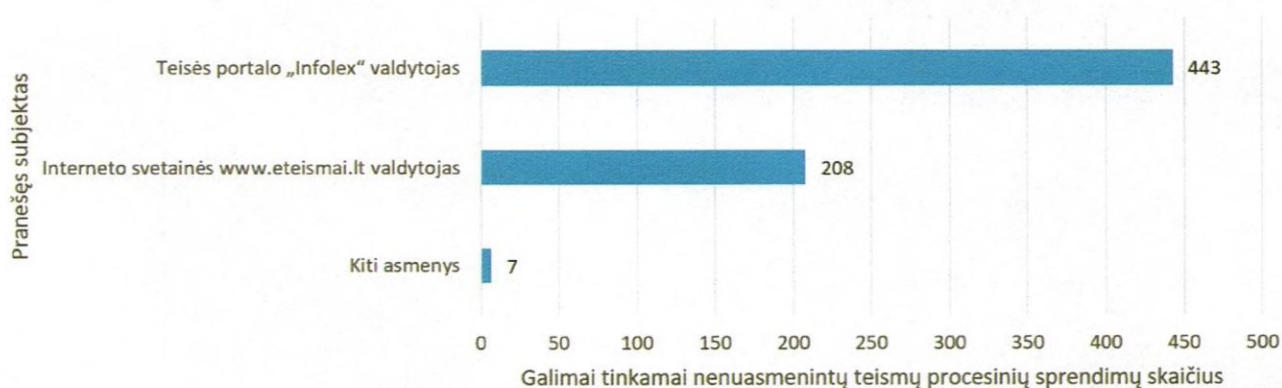
2019 m. dažniausiai teismų užduodami klausimai

Tinkamai nenuasmeninti teismų procesiniai sprendimai kaip asmens duomenų saugumo pažeidimai

2019 metais Nacionalinė teismų administracija iš trečiųjų asmenų gavo ir pagal kompetenciją teismams persiuntė pranešimus dėl 658 viešai paskelbtų galimai tinkamai nenuasmenintų teismų procesinių sprendimų, iš kurių 138 atvejai teismų buvo įvertinti kaip asmens duomenų saugumo pažeidimai (kai iš nenuasmenintų duomenų buvo galima nustatyti byloje dalyvavusio asmens tapatybę) ir atitinkamai užfiksuoti teismų asmens duomenų saugumo pažeidimų žurnaluose Asmens duomenų tvarkymo teismuose taisyklių, patvirtintų Teisėjų tarybos 2018 m. rugpjūčio 31 d. nutarimu Nr. 13P-80-(7.1.2), nustatyta tvarka.

Pranešimai dėl galimai tinkamai nenuasmenintų teismų procesinių sprendimų (pagal pranešusį subjektą)

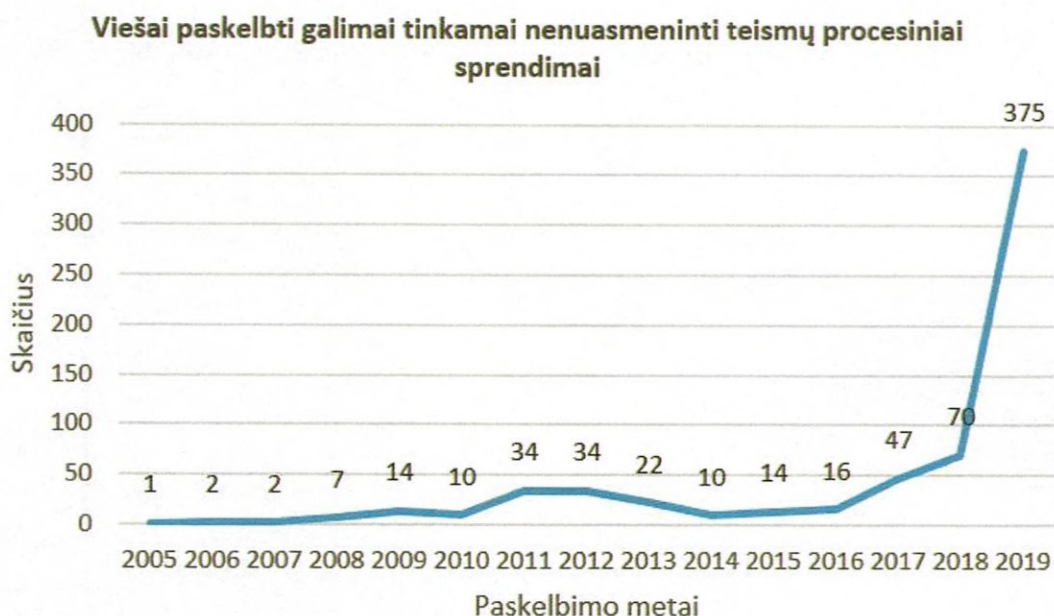
Dažniausiai dėl žmogiškosios ir (ar) techninės klaidos nenuasmeninami pavieniai viešai neskelbtini duomenys, tokie kaip:

- byloje dalyvavusio asmens vardas ir (ar) pavardė;
- byloje dalyvavusio asmens gimimo data;
- byloje dalyvavusio asmens adresas;
- byloje dalyvavusių asmenų santuokos ir (ar) ištuokos data;
- byloje dalyvavusio asmens telefono numeris;
- privalomo registruoti turto unikalus numeris ir (ar) adresas ir pan.

Vis dėlto pasitaikė keletas atvejų, kai teismai sužinojo apie viešai paskelbtas visiškai nenuasmenintas teismų procesinių sprendimų versijas (8 atvejai). Teismai, sužinoję apie tokius pažeidimus, BDAR nustatyta tvarka ir terminais apie juos pranešė priežiūros institucijai – Valstybinei duomenų apsaugos inspekcijai (6 atvejai), o kai dėl tokio asmens duomenų saugumo pažeidimo galėjo kilti didelis pavojus asmenų, kurių duomenys buvo paviešinti, teisėms ir laisvėms (pvz., asmens duomenų paviešinimas galėjo pakenkti šių asmenų reputacijai, duomenų subjektai dėl paviešintų asmens duomenų atitinkamos kategorijos bylose galėjo patirti pažeminimą ir pan.) – papildomai apie tokius pažeidimus pranešė ir duomenų subjektams (3 atvejai).

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad ne kiekvienas tinkamai nenuasmenintas teismo procesinis sprendimas pats savaime yra ir asmens duomenų saugumo pažeidimas, todėl teismams primintinas reagavimo į pranešimą apie galimai tinkamai nenuasmenintą teismo procesinį sprendimą procesas²:

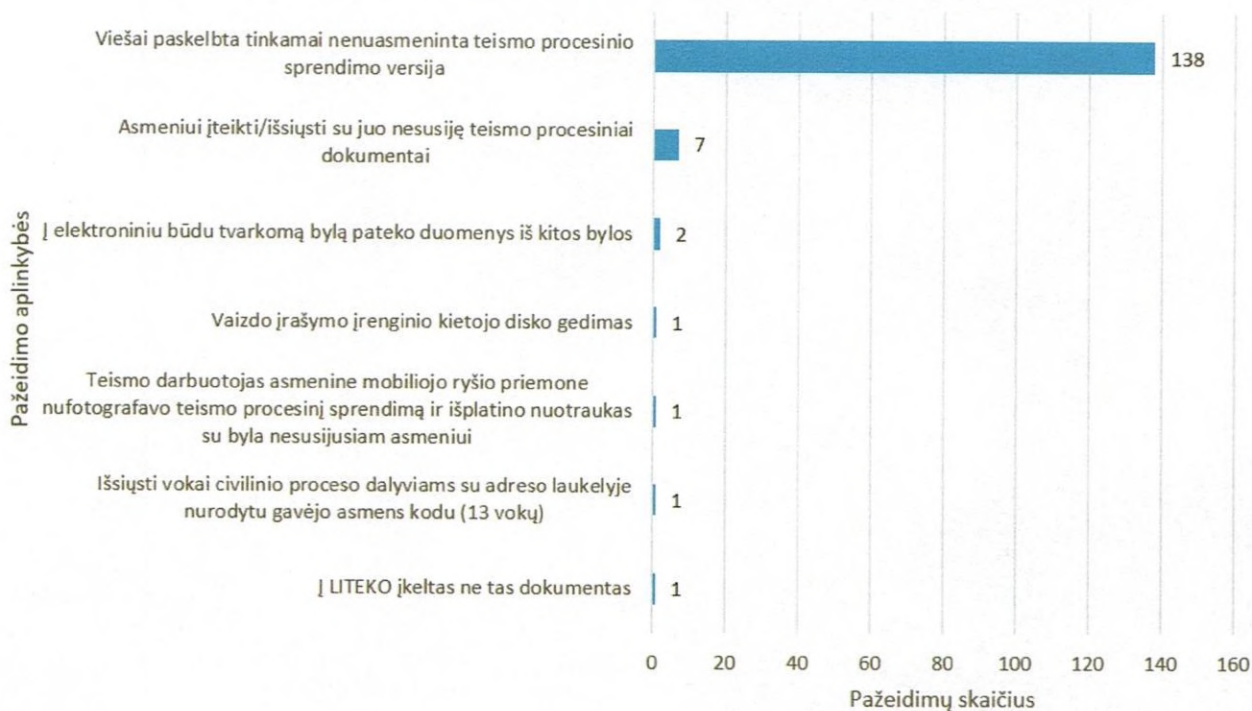
Iš minėtų 658 viešai paskelbtų galimai tinkamai nenuasmenintų teismų procesinių sprendimų 213 sprendimų buvo viešai paskelbti 2005–2017 metais, 70 sprendimų – 2018 metais ir net 375 sprendimai – 2019 metais.

Pažymėtina, kad viešai paskelbti tinkamai nenuasmeninti teismų procesiniai sprendimai sudarė didžiąją teismų asmens duomenų saugumo pažeidimų žurnaluose užfiksuotų pažeidimų dalį – 138 atvejai iš bendro 151 pažeidimų skaičiaus.

² Proceso schema pateikta 2019-12-06 susitikimo-diskusijos „Asmens duomenų tvarkymas teismuose“ medžiagoje: <http://intranet.teismai.lt/lt/nacionaliniai-mokymai-teismu-darbuotojams/mokymu-medziaga/darbinio-susitikimo-diskusijos-asmens-duomenu-tvarkymas-teismuose-medziaga/5635>

Teismų asmens duomenų saugumo pažeidimų žurnaluose užfiksuoti pažeidimai

Atkreiptinas dėmesys į tai, kad viešai paskelbus netinkamai nuasmenintą teismo procesinį sprendimą ne tik pažeidžiamos duomenų subjektų teisės į privatų gyvenimą ir asmens duomenų apsaugą, silpninamas ir taip mažas pasitikėjimas teismų sistema, tačiau sudaromos ir prielaidos duomenų subjektams ginti savo teises reikalaujant atlyginti žalą, atsiradusią dėl asmens duomenų paviešinimo. Teismai, siekdami užtikrinti procesinių sprendimų nuasmeninimo kokybę, turėtų aiškintis netinkamo procesinių sprendimų nuasmeninimo priežastis ir imtis priemonių, kad būtų išvengta sisteminių nuasmeninimo klaidų.

Siekiant užtikrinti, kad viešai skelbiamų teismų procesinių sprendimų versijos būtų tinkamai nuasmeninamos, siūlytina teismams:

1. apsvastyti teismų procesinių sprendimų nuasmeninimo kokybės planinių patikrinimų atlikimo ir teismų darbuotojų, atsakingų už nuasmenintų teismo procesinių sprendimų versijų parengimą, papildomų savikontrolės (patikros) elementų įvedimo galimybę;
2. periodiškai organizuoti teismų darbuotojų, atsakingų už nuasmenintų teismo procesinių sprendimų versijų parengimą, susirinkimus nustatytoms nuasmeninimo problemoms aptarti;
3. teismų darbuotojams, atsakingiems už nuasmenintų teismo procesinių sprendimų versijų parengimą, nuolat priminti, kad teismų procesinių sprendimų nuasmeninimas reikalauja ypatingo atidumo ir kruopštumo, kartu primenant ir taisyklės, kurios gali sumažinti žmoniškųjų klaidų nuasmeninant teismų procesinius sprendimus tikimybę.

Duomenų apsaugos pareigūno kvalifikacijos kėlimas

Duomenų apsaugos pareigūnui buvo sudarytos sąlygos išlaikyti ir gilinti turimas ekspertines žinias asmens duomenų apsaugos srityje.

2019 metais duomenų apsaugos pareigūnas dalyvavo 5 įvairaus pobūdžio Lietuvoje organizuojuose kvalifikacijos kėlimo renginiuose (seminaruose, mokymuose, konferencijose), kuriuose buvo aptariami su asmens duomenų apsauga susiję klausimai, taip pat vyko į Rumunijos nacionalinį teisėjų institutą dalyvauti tarptautiniame kvalifikacijos kėlimo renginyje bei sėkmingai nuotoliniu būdu baigė dviejų mėnesių trukmės tarptautinius mokymus „Data Protection and Privacy Rights“, vykdytus įgyvendinant *HELP in the EU* projektą (*European Programme for Human Rights Education for Legal Professionals in the European Union*).

Tolimesni darbai ir iššūkiai

Įvertinus tai, kad išlieka poreikis stiprinti teismų sistemos darbuotojų turimas žinias asmens duomenų apsaugos srityje, duomenų apsaugos pareigūnui pavesta iki 2020 metų I ketvirčio pabaigos parengti ir teismų intranete paskelbti atsakymus į teismų dažniausiai užduodamus klausimus dėl asmens duomenų tvarkymo (BDAR taikymo ir įgyvendinimo kontekste).

Taip pat 2020 metais planuojamos duomenų apsaugos pareigūno konsultacijos Nacionalinės teismų administracijos planuojamuose teismų darbuotojų kvalifikacijos kėlimo renginiuose (žmogiškųjų išteklių specialistų ir kanclerių, archyvarų, raštinių vedėjų darbiniuose susitikimuose) bei susitikimas-diskusija su teismų darbuotojais, kuriems pavesta koordinuoti asmens duomenų apsaugos klausimus teismuose, kuris, pagal poreikį, galėtų tapti kasmetiniu tokio pobūdžio renginiu.

Duomenų apsaugos pareigūnė

Inga Dauparaitė